

SUOMEN AMERIKKALAISEN JALKAPALLON LIITTO ry:n
YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA

Hyväksytty liittokokouksessa 24.11.2018

Yleistä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelusta

Suomen Amerikkalaisen Jalkapallon Liiton toimintataperiaatteissa (Code of Conduct) on määritelty, että liiton kaikessa toiminnassa (käytännöt, ohjeistukset ja menettelytavat) arvostetaan erilaisuutta, edistetään tasa-arvoista kohtelua ja yhdenvertaisen kohtelun periaatetta. Liittokokouksen vahvistamat ja vuosittain päivitettävät toimintataperiaatteet luovat lähtökohdan myös tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitteluun ja pitävät asiaa säännöllisesti esillä.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma käsittelee keinoja edistää sukupuolten tasa-arvoa ja ehkäistä sukupuolisyryntää. Suunnitelma käsittelee myös niitä keinoja, joilla voidaan ehkäistä muista henkilöön liittyvistä syistä (etninen alkuperä, kansallisuus, kieli, ihonväri, kulttuuritausta, uskonto, vakaumus, mielipide, vammaisuus, terveydentila, sairaushistoria, seksuaalinen suuntautuminen, ikä tai muu niihin verrattava seikka) johtuvaa syrjintää. Tasa-arvolla ja yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että yksilöt voivat kehittää kykyjään ja tehdä valintoja ilman henkilökohtaisista ominaisuuksistaan johtuvia tiukkoja rajoituksia tai syrjintää, ja että yksilöiden pyrkimykset ja tarpeet ovat yhtä arvostetussa asemassa. Suunnitelman tarkoituksena on esittää niitä keinoja, joiden avulla kehitetään entistä avoimempaa toimintaa ja monimuotoisempaa liikuntakulttuuria.

Liikuntalakiin (390/2015) on kirjattu voimakkaampi vaatimus tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisestä. Järjestöjen tulee valtionapukriteerit täyttääkseen tehdä suunnitelma yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi. Suunnitelman tuli olla valmis 2017 mennessä. Tasa-arvolaisissa (609/1986) säädetään sukupuolten tasa-arvon edistämisestä ja sukupuoleen perustuvan syrjinnän kiellosta. Lain uudistus 2015 laajensi sukupuoleen perustuvan syrjinnän kiellot koskemaan myös sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää. Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) tarkoituksena on estää syrjintä iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Lait velvoittavat viranomaisia, koulutuksen järjestäjiä ja työnantajia ennaltaehkäisemään syrjintää.

SAJL: Lajikulttuuri ja lajin arvot edistämässä yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa

Suomen Amerikkalaisen Jalkapallon Liiton arvopohja perustuu yhdessä tekemiseen, lajirakkauteen ja periksi antamattomuuteen, joita ohjaavat Reilun Pelin periaatteet ja urheilun eettiset arvot. Lajin arvot opettavat harrastajaa kohtaamaan haasteita, voittamaan itsensä, kunnioittamaan yhdessätekemistä ja muita ihmisiä. Lisäksi arvot opettavat sosiaalisia taitoja ja yhteistyötä, täsmällisyyttä ja kurinalaisuutta, sitoutumista ja johtajuutta. Reilun Pelin ensimmäinen periaate sisältää keskeiset tavoitteet ja toimintatavat yhdenvertaisuuden tukemiseksi:

”Jokaisen tasavertainen mahdollisuus liikuntaan ja urheiluun: Liikunta ja urheilu ovat avoimia kaikille. Tasavertaisuus, moninaisuus ja oikeudenmukaisuus ovat yhteisömme perusta. Haluamme toimia vuorovaikutteisesti kaikkien liikunnasta ja urheilusta kiinnostuneiden tahojen kanssa monimuotoisen liikuntakulttuurin kehittämiseksi.” (Reilu Peli, 2013)

Amerikkalainen jalkapallo on avoin monenlaisille harrastajille ja tekijöille. Lajissa arvostetaan erilaisuutta: pelaajien ominaisuuksien ja taitojen kirjo on laaja pelipaikasta riippuen. Yhdessä

joukkueessa voi olla kymmeniä pelaajia, eri kokoisia ja eri taustaisia. Englannin kieltä käytetään paljon ja se voi helpottaa mm. maahanmuuttajataustaisten harrastajien ja toimijoiden tuloa lajiin.

Lajia harrastavat niin naiset kuin miehetkin ja toiminnassa on mukana seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen edustajia sekä kuulo- ja näkövammaisia. Naisten ja tyttöjen sarjatoiminnan kehittäminen ovat näkyneet vahvasti lajiliiton strategiassa. Seurat palkkaavat pelaajia Yhdysvalloista ja eri puolilta Eurooppaa ja ovat olleet mukana mm. maahanmuuttajalasten liikuttamisessa ja etsineet ratkaisuja vähävaraisten harrastamisen tukemiseen. Liiton henkilökunnasta, luottamushenkilöistä sekä vapaaehtoisista löytyy naisia ja miehiä, ja eri kansallisuuksia.

Yhdenvertaisuussuunnitelman toteutus

SAJL aloitti liikuntajärjestöiltä veloitettavan yhdenvertaisuussuunnitelman tekemisen syksyn 2015 strategiatyön ja vuoden 2016 toiminnan suunnittelun yhteydessä. Yhdenvertaisuussuunnittelua käsiteltiin kahdessa hallituksen kokouksessa toukokuussa ja syyskuussa 2015. Syyskuun kokouksessa päätettiin edetä Valon ja STM:n kokoaman oppaan (Kop kop– Pääseekö sisään? Yhdenvertaisen järjestötoiminnan urheilu- ja nuorisojärjestöille) askelmerkein. Tavoitteena suunnittelussa oli tunnistaa lajissa esiintyvä syrjintä ja kehittää toimintatapoja syrjintään puuttumiseen ja yhdenvertaisuuden edistämiseen.

Alkuperäisen suunnitelman teosta vastasi SAJL:n hallituksen jäsen Sari Kuosmanen. Työntekijöistä suunnitteluun osallistui nuorisopäällikkö Heikki Halttunen ja jäsenistön edustajana Paula Lehtinen. Suunnitelman pohjaksi tehtiin nykytilan kartoitus liikuntajärjestöille räätälöidyllä yhdenvertaisuuskyselyllä. Kysely toteutettiin maaliskuussa 2016. Suunnitelma käsiteltiin hallituksessa 12.4.2016 ja hyväksyttiin kevätkokouksessa 24.4.2016

Tulevalle strategiakaudelle 2019-2021 suunnitelman päivitystä varten eettinen valiokunta käsittelee yhdenvertaisuussuunnitelmaa kokouksissaan ja kuuli valmistelusta asiantuntijana Olympiakomitean Sari Kuosmasta. Keskustelujen jälkeen päädyttiin lopulta päivittämään suunnitelma aikaisemman kyselyn tietojen perusteella yhdistäen mukaan asiantuntijakeskustelussa esiin nousseet asiat.

Tarkemmat toimenpiteet kirjataan vuosittain toimintasuunnitelmaan. Laajempi tarkistus ja tilannekartoitus tehdään aina strategiakauden lopuksi.

Seuraavan kerran suunnitelmaa päivitetään syksyllä 2020.

Tausta nykytilalle

Nykytilaa kartoittava kysely lähetettiin 2016 51:lle SAJL:n toimijalle: hallitus, henkilöstö, valiokunnat, maajoukkueiden toimijat, vapaaehtoiset ja sarjapäälliköt. 34 henkilöä (66,7%) vastasi kyselyyn (22 miestä, kahdeksan naista, kaksi muu/ei halua ilmoittaa ja kaksi jätti kohdan tyhjäksi).

Kysely on nähtävillä [sport.fi –sivuilla](http://sport.fi). Tuloksista tunnistettiin keskeiset osa-alueet vuosille 2016-2017, joilla yhdenvertaisuuden toteutumista tulisi edistää. Arviossa näiden osalta ei havaittu tarpeelliseksi muuttaa näitä tulevalle strategiakaudelle.

Ilmapiiri ja sitoutuminen yhdenvertaisuuden edistämiseen: Enemmistö vastaajista koki järjestön ilmapiirin innostavaksi, moniarvoiseksi ja avoimeksi. Yhdenvertaisuuteen liittyvistä asioista keskustelulle on kuitenkin tarvetta: 42 % vastaajista kokee tämän toteutuvan tyydyttävästi ja 27% heikosti. Luottamushenkilöiden, työntekijöiden ja operatiivisen johdon suurin osa kokee olevan hyvin tai erittäin hyvin sitoutunut yhdenvertaisuuden edistämiseen. Yksi vastaaja kokee sitoutumisen olevan heikkoa.

Esteettömyys ja saavutettavuus: Englanti on yleisesti lajissa käytössä oleva kieli ("liittomme toinen kotimainen") ja myös järjestön palveluista ja toiminnasta koetaan saatavan palvelua, jos ei osaa suomea tai ruotsia. Suurin osa vastaajista kokee järjestön toimitilojen esteettömyyden ja saavutettavuuden toteutuvan hyvin tai vähintään tyydyttävästi. Järjestön viestinnän avoimeksi, monipuoliseksi ja kaikki jäsenet tavoitettavaksi kokee hieman harvempi kuin joka toinen vastaajista.

Osallistuminen: Vastaajista lähes kaikki kokivat, että järjestössä pyritään kehittämään toimintaa aiemmin tavoittamattomille tai toiminnassa aliedustetuille kohderyhmille. Esimerkiksi nousi etenkin lähivuosien naispelaaja- ja toimijamäärien kasvattaminen. Liikkumis- ja toimintaesteisten mukaan ottaminen mainittiin useamman kysymyksen kohdalla haasteena, koska lajissa ei varsinaisesti ole vammaisurheilua.

Maahanmuuttajataustaisia ja eri maiden kansalaisia toimii lajissa pelaajina ja valmentajina – myös luottamushenkilöinä ja vapaaehtoisina. Maahanmuuttajien ja ulkomaalaistaustaisten mukaan ottaminen mainitaankin useammassa vastauksessa onnistumisena yhdenvertaisuuden edistämässä. Seksuaalinen suuntautuminen tai elämäntavalliset vakaumukset ei vastaajien mielestä estä toimintaan osallistumista. Vain yksi vastaaja oli sitä mieltä, että osallistuminen esim. juhlatilaisuuteen voisi olla hankalaa jos ei käytä alkoholia tai jos toisi paikalle samaa sukupuolta olevan kumppanin. Kolme neljästä vastasi järjestön huomioivan vähävaraiset toiminnassaan. Vaihtoehtoja vähävaraisten harrastamisen tukemiseen kuitenkin toivotaan.

Syrjintä ja siihen puuttuminen: Yli puolet (55%) vastaajista koki että yhdenvertaisuus on huomioitu järjestön strategisessa suunnittelussa. 56 % vastaajista ei kuitenkaan tiennyt onko järjestöllä olemassa toimintatapaa syrjintä- tai häirintätapausten varalle. Työntekijöiden ja luottamushenkilöiden syrjivää kielenkäyttöä on havainnut vain yksi vastaaja. Niin ikään yksi vastaaja on kohdannut tai ollut todistamassa jatkuvasti syrjintää tai häirintää toiminnassa ja kaksi kertaluontoisesti. Liiton hallituksen tiedossa ei kuitenkaan ole, että tällaisista tapauksista oli ilmoitettu toimivalle johdolle. Yksikin tapaus on kuitenkin liikaa ja toimintatavan selkeyttäminen syrjintätapauksissa mainitaan yhtenä kehityskohteenä.

Mitä yhdenvertaisuuden osa-alueita vastaajien mielestä tulisi kehittää?

- **Taloudellinen yhdenvertaisuus tarpeellinen tai erittäin tarpeellinen osa-alue 50,0 % mielestä**
- **Sukupuolten välinen tasa-arvo tarpeellinen tai erittäin tarpeellinen osa-alue 36,7 % mielestä**
- **Toimintakykyyn liittyvä yhdenvertaisuus tarpeellinen tai erittäin tarpeellinen osa-alue 35,5 % mielestä**
- **Etninen yhdenvertaisuus tarpeellinen tai erittäin tarpeellinen osa-alue 34,4 % mielestä**
- **Ikä tarpeellinen tai erittäin tarpeellinen osa-alue 32,3 % mielestä**
- **Seksuaalinen suuntautuminen tarpeellinen tai erittäin tarpeellinen osa-alue 27,5 % mielestä**
- **Kielellinen yhdenvertaisuus tarpeellinen tai erittäin tarpeellinen osa-alue 25,8 % mielestä**

- Henkilökohtaiseen elämäkatsomukseen liittyvä yhdenvertaisuus tarpeellinen tai erittäin tarpeellinen osa-alue 20,0 % mielestä

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu
Viestintä: avoimuus, monipuolisuus ja tavoitavuus Yhdenvertaisuus näkyy entistä enemmän viestinnässä	- perustietojen ylläpitäminen sajl.fi –sivuilla englanniksi (yhteystiedot, miten mukaan toimintaan) - viestintästrategiassa huomioidaan englannin kielellä viestiminen (missä määrin, sosiaalinen media, kannustetaan myös seuroja viestimään englanniksi) - erilaisten urheilijoiden näkyminen viestinnässä - mukaan Syrjinnästä vapaa alue -kampanjaan	Jatkuva Jatkuva
Toiminta on entistä esteettömämpää: toimisto, tapahtumat (kokoukset, ottelut)	- kokouspaikoista ja kentistä esteettömyystiedot näkyviin, kenttäkriteereihin näkyviin	jatkuva
Liikunta- ja toimintarajoitteisetkin pystyvät osallistumaan lajin toimintaan (vammaisurheilu)	- ylläpidetään muiden lajien ja järjestöjen kanssa keskustelua yhteistyöstä ja integroinnista - nostetaan esiin jo mukana olevia urheilijoita - esimerkit seuroille miten ottaa mukaan toimintaan (http://www.sajl.fi/koulutus/valmentajakoulutus/vammaisurheilu-jaamerikkalainen/)	jatkuva jatkuva
Vähävaraisten osallistuminen helpottuu	- ylläpidetään ohjeistusta seuroille mitkä tahot voivat auttaa harrastuskustannusten kattamisessa - edistetään meidän lajiimme sopivia tapoja tukea vähävaraisia seura- ja maajoukkue-toiminnassa – esim. mallia muista lajeista	Jatkuva Jatkuva
Sukupuolten välinen tasa-arvo	- jatketaan Valmentaa kuin nainen -hankkeesta alkanutta työtä naisvalmentajien lisäämiseksi - tyttöjunioritoiminnan käynnistäminen - Jatketaan Nordic Girls Campin kehittämistä tyttöjunioritoiminnan kehittämiseksi - päivitetään ohjeistus sukupuoltaan korjanneiden osallistumisesta	Toistaiseksi 2019 2019-21 Vuosittain
Syrjinnän ja häirinnän ehkäiseminen	- Uudistetaan maajoukkueita ja liiton leirejä koskeva ohjeistus kattamaan entistä laajemmin käyttäytymismalleja, kulkua joukkueen sisäisissä tiloissa (pukukopit, huoltotilat, majoitustilat) ehkäisemään mahdollisten häirintätilanteiden syntymistä - Ylläpidetään ohjeistusta taustaselvitysten tekemisestä lasten ja nuorten parissa toimiville henkilöille - Ylläpidetään sosiaalisen median ohjeistusta liiton toimintaan osallistuville	2019 Jatkuva Jatkuva
Syrjintään ja häirintään osataan puuttua järjestön toiminnassa	- toimintatavan säännöllinen tiedottaminen järjestön toimijoille ja seuroille - Ylläpidetään ilmoituskanavaa (whistleblow), jossa mahdollisuus myös nimettömänä ilmoittamiseen https://www.webpolsurveys.com/Answer/SurveyParticipation.aspx?SDID=Fin1400937&SID=1005cf22-f1a3-4e7b-b0fd-7e08812c1271&dy=135668701 - Yhtenäistetään palautekyselyitä- ja kulttuuria	Jatkuva Jatkuva
Alueellinen tasa-arvo (saavutettavuus)	- Jatketaan tapahtumien järjestämistä eri puolilla Suomea (esim. Combine, seurapäivät, vuosikokoukset)	Jatkuva

Lisätietoja:

Roope Noronen

0407321469

roope.noronen@sajl.fi